

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 15.07.2004
KOM(2004)431 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

Finansieringen av Natura 2000

**{SEK(2004)770}
{SEK(2004)771}**

INNEHÅLL

1.	Inledning	3
2.	Natura 2000.....	4
2.1.	Natura 2000-nätet – nuläget och det fortsatta arbetet	4
2.2.	Förvaltningen av Natura 2000 – kostnader och vinster	5
3.	En ram för gemenskapens finansiering.....	6
3.1.	Gemenskapens medfinansiering av Natura 2000 – rättslig grund	7
3.2.	EU:s finansieringsinstrument – den nuvarande medfinansieringen.....	7
4.	Slutsatser och fortsatt arbete	8

1. INLEDNING

Vid Europeiska rådets möte i Göteborg i juni 2001¹ förband sig Europas stats- och regeringschefer att fram till 2010 hejda förlusten av biologisk mångfald i Europeiska unionen. Natura 2000 – det nät av skyddade områden som utsetts i enlighet med gemenskapens fågel- och habitatdirektiv – är en av grundpelarna i gemenskapens insatser för att bevara den biologiska mångfalden. Det spelar därmed en viktig roll för fullgörandet av det åtagande som gjordes i Göteborg.

Trots att den biologiska mångfalden är så viktig för samhället och trots att det finns starka ekonomiska argument som talar för att den bör bevaras, har de åtgärder som hittills vidtagits inom EU och i medlemsstaterna varit otillräckliga. Läget för den biologiska mångfalden i Europa är överlag dåligt och den allmänna trenden² går mot en fortsatt försämring. Av Europeiska miljöbyråns tredje utvärdering av miljön³ (2003) framgick att vissa viktiga ekosystem fortfarande befinner sig i riskzonen, samtidigt som populationsutvecklingen för olika arter varierar. Vissa arter som tidigare var allvarligt hotade börjar återhämta sig, medan andra fortsätter att minska i en oroväckande takt. Nedgången är också märkbar för arter som tidigare var vanliga. Gemenskapen har insett att biologisk mångfald inte bara är en möjlighet, utan en viktig förutsättning för hållbar utveckling. Stats- och regeringschefernas åtagande i Göteborg att fram till 2010 hejda förlusten av biologisk mångfald i EU är en av de viktigaste punkterna i EU:s strategi för hållbar utveckling⁴ och beskrivs närmare i gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram (2002–2012)⁵, där natur och biologisk mångfald utpekas som ett av fyra prioriterade åtgärdsområden. Till de nyckelåtgärder som fastställs i sjätte miljöhandlingsprogrammet hör genomförandet av gemenskapens strategi⁶ och åtgärdsplaner för biologisk mångfald⁷, vilket bland annat omfattar ett fullständigt genomförande av naturvårdsdirektiven⁸ och i synnerhet inrättandet av ett nät av skyddade områden – Natura 2000⁹. Detta kräver ytterligare insatser från gemenskapen i form av ekonomiskt stöd för skötsel och hållbar användning av områdena.

¹ Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Göteborg den 15–16 juni 2001.

² ”Europe's Environment, The Dobbris Assessment”. Europeiska miljöbyrå, 1999. Kapitel 29.

³ ”Europe's Third Environmental Assessment. Environmental Assessment Report no.10”. Europeiska miljöbyrå, 2003. Kapitel 11.

⁴ Meddelande från kommissionen: ”Hållbar utveckling i Europa för en bättre värld: En strategi för hållbar utveckling i Europeiska unionen”, KOM(2001) 264 slutlig.

⁵ Europaparlamentets och rådets beslut 1600/2002/EG om fastställandet av gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram (EGT L 242, 10.9.2002, s. 1).

⁶ KOM(1998) 42 slutlig.

⁷ KOM(2001) 162 slutlig, volym I–V.

⁸ Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (EGT L 103, 25.4.1979, s. 1) och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7), ändrat genom rådets direktiv 97/62/EG av den 27 oktober 1997 om anpassning till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen av direktiv 92/43/EEG (EGT L 305, 8.11.1997, s. 42).

⁹ ”Inrätta Natura 2000-nätverket och genomföra nödvändiga tekniska och finansiella instrument och åtgärder för dess genomförande fullt ut och för skyddet utanför områdena för Natura 2000 av arter som skyddas enligt livsmiljö- och fågeldirektiven” [och] ”främja utvidgningen av Natura 2000-nätverket till att omfatta kandidatländerna”. Artikel 6.2 a i beslut nr 1600/2002/EG om fastställande av gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram.

I habitatdirektivet (92/43/EEG) behandlas också frågan om gemenskapens medfinansiering av Natura 2000. I ett av skälen anges att ”*det är alla medlemsstaters gemensamma ansvar att vidta åtgärder som har till syfte att främja bevarandet av prioriterade livsmiljöer och prioriterade arter av gemenskapsintresse. Detta kan emellertid innebära en alltför stor ekonomisk börda för vissa medlemsstater, vilket dels beror på den ojämna fördelningen av sådana livsmiljöer och arter inom gemenskapen, dels på att principen 'förorenaren betalar' endast kan tillämpas i begränsad omfattning i det särskilda fall som bevarandet av naturen utgör*”. Skälet därefter lyder som följer: ”*Det råder därför enighet om att det i detta särskilda fall bör fastställas bestämmelser om ett bidrag i form av medfinansiering från gemenskapen inom gränserna för de medel som i enlighet med gemenskapens beslut är disponibla.*” Artikel 8 i direktivet handlar om gemenskapens medfinansiering av nätet (bilaga 2).

Frågan om ett tillräckligt ekonomiskt stöd från gemenskapen för genomförandet av Natura 2000 har varit föremål för både råds- och parlamentsresolutioner. Vid utarbetandet av sitt svar på dessa resolutioner har kommissionen biträtts av en expertgrupp bestående av företrädare för medlemsstaterna och olika berörda parter. I gruppens rapport, som överlämnades till kommissionen i december 2002¹⁰, kvantifierades de finansiella behoven för Natura 2000-nätet, och de hittillsvarande erfarenheterna av gemenskapsfinansiering redovisades. Olika alternativ för gemenskapens framtida finansiering av nätet identifierades och diskuterades. Kommissionen följde upp rapporten med en enkät till de gamla och nya medlemsstaterna för att få en bättre uppfattning om de troliga kostnaderna.

2. NATURA 2000

2.1. Natura 2000-nätet – nuläget och det fortsatta arbetet

Natura 2000 är ett europeiskt ekologiskt nät av områden som inrättats i enlighet med habitatdirektivet. Det har gjorts stora framsteg när det gäller inrättandet av Natura 2000, och medlemsstaterna har utsett mer än 18 000 områden. Nätet täcker i dag en areal på 63,7 miljoner hektar i vilket en betydande havsareal på 7,7 miljoner hektar ingår. Den landareal som ingår i nätet (omkring 56 miljoner hektar) utgör ca 17,5 % av medlemsstaternas (EU-15) totala landareal. Nu när nätet är nästan fullbordat måste arbetet i högre grad inriktas på en aktiv skötsel av områdena för att säkerställa att de bevaras på lång sikt och att de ekonomiska och sociala målen för nätet uppnås. Detta väcker i sin tur frågan om hur man kan skaffa tillräcklig finansiering på alla nivåer och se till att Natura 2000 blir en dynamisk del av EU:s strategi för biologisk mångfald. Investeringar som främjar en hållbar användning av områdena och tillträde för besökare är särskilt viktiga för att förverkliga nätets möjligheter att bidra till den lokala ekonomiska utvecklingen.

Inrättandet av Natura 2000 är en viktig milstolpe. Nu när arbetet med att utse områden i enlighet med habitatdirektivet närmar sig sitt slut är det viktigt att ta itu med områdenas skötsel. De flesta medlemsstater har redan börjat utarbeta skötselplaner som torde bli färdiga under de närmaste två eller tre åren. Genomförandet av dessa planer väcker återigen frågan om tillgången till de finansiella och andra resurser som är nödvändiga.

¹⁰ Finns på följande webbadress: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/natura_articles.htm

2.2. Förvaltningen av Natura 2000 – kostnader och vinster

2.2.1. Finansieringsbehov

Av habitatdirektivet framgår tydligt att det är medlemsstaterna som ansvarar för förvaltningen av Natura 2000-områdena. I praktiken delegerar många medlemsstater detta ansvar till nationella eller regionala naturvårdsmyndigheter och i federala stater kan det även åläggas delstatsmyndigheterna.

Natura 2000-nätets finansiella behov hänger samman med en rad olika åtgärder som är nödvändiga för en effektiv naturvårdsförvaltning av de utsedda områdena. Hit hör också åtgärder för att främja allmänhetens tillträde till och användning av områdena på ett sätt som är förenligt med bevarandemålen. Dessa åtgärder kan avse engångsinvesteringar, såsom förvärv av mark eller återställande av skadade naturområden eller småbiotoper, eller kan omfatta insatser under längre perioder, såsom löpande, aktiv skötsel av vegetation och andra landskapselement, och områdes- eller artövervakning. De kan ha en direkt koppling till åtgärder på fältet, eller kan bestå i mer övergripande områdesskötsel samt pedagogiska och medvetandehöjande åtgärder som garanterar att områdena och deras särdrag skyddas från olika typer av lokal och mer strategisk påverkan. I bilaga 3 finns en detaljerad förteckning över de åtgärder som är nödvändiga för inrättandet av Natura 2000 och dess förvaltning. Åtgärderna delas in i fyra huvudkategorier. Denna indelning är viktig för den fortsatta diskussionen av kostnaderna och för att man skall kunna avgöra huruvida åtgärderna är stödberättigande.

2.2.2. Uppskattning av kostnaderna för Natura 2000

Inrättandet av Natura 2000 har gett upphov till kostnader för olika grupper. Om exploateringsrättigheterna inskränks kan markpriserna i Natura 2000-områdena komma att falla, medan de däremot kan tänkas stiga i närliggande områden. Natura 2000 kan medföra restriktioner i fråga om jordbruksmetoder och fiskeansträngningar och har även gett upphov till problem inom transport- och byggsektorn. Även gruvdrift och skogsbruk i Natura 2000-områden påverkas, antingen genom att verksamheten blir föremål för restriktioner eller genom att det uppkommer extra kostnader i och med att verksamheten inte kan bedrivas på samma sätt som tidigare. Staten kan vara tvungen att lösa ut gruv- och/eller brytningsrättigheter, medan skogsägare kan behöva kompenseras för inkomstbortfall. Med tanke på nätets omfattning – nära 60 miljoner hektar och omkring 17,5 % av de gamla medlemsstaternas territorium (EU-15) – är det inte förvånande att kostnaderna väntas bli höga. I den analys som presenteras i bilaga 8 beaktas inte dessa kostnader, utom i de fall där de betraktas som en del av kostnaderna för förvaltningen av Natura 2000-nätet.

Vid de kostnadsuppskattningar som redovisas nedan har kommissionen utgått från expertgruppens rapport och en enkät som medlemsstaterna besvarat. Enkätsvaren ledde fram till en kostnadsuppskattning på 3,4 miljarder euro per år för EU-15. Denna siffra extrapolerades för att beräkna kostnaderna för de tio anslutande länderna och gav en sammanlagd kostnad för dessa länder på 0,63–1,06 miljarder euro per år. Den totala kostnadsuppskattningen för det utvidgade EU blev därmed 4,0–4,4 miljarder euro per år. Uppskattningen för de nya medlemsstaterna kan emellertid kritiseras på grund av de antaganden som gjorts.

Eftersom det rådde osäkerhet om huruvida de första uppskattningarna var tillförlitliga och jämförbara, sändes en ny enkät både till medlemsstaterna och de anslutande länderna i juni 2003, i vilken de ombads lämna närmare upplysningar om och motivera de siffror de kommit fram till. En analys av dessa uppgifter gav en reviderad uppskattning på 6,1 miljarder euro per år för EU-25 (tabell 3 i bilaga 8). När det här meddelandet skrivs är siffran 6,1 miljarder euro den mest tillförlitliga kostnadsuppskattningen. Den kan och måste emellertid förfinas ytterligare. Medlemsstaterna kommer att uppmanas se över de tidigare lämnade uppgifterna på grundval av metoder för kostnadsuppskattning som man gemensamt kommit överens om. Det fortsatta utarbetandet av skötselplaner under de närmaste åren torde ge en bra utgångspunkt för att förbättra kostnadsuppskattningarna.

2.2.3. *Vinster*

Skyddet av den biologiska mångfalden genom Natura 2000-nätet kan medföra stora ekonomiska och sociala vinster. *Ekonomiska vinster* kan uppkomma genom ekosystemtjänster (t.ex. vattenrening och vattenförsörjning, skydd mot markerosion), försörjning med livsmedel och träprodukter och verksamhet i och/eller i anslutning till området, t.ex. turism¹¹, utbildning och direkt försäljning av produkter från Natura 2000-områden. Detta kan ge betydande inkomster och sysselsättningsvinster på det lokala planet och kan även främja den regionala utvecklingen (bilaga 4). Till de *sociala vinsterna* hör fler arbetstillfällen och större möjligheter till diversifiering för lokalbefolkningen (vilket leder till ökad ekonomisk stabilitet och bättre levnadsvillkor), skydd av kultur- och naturarv, möjligheter till miljöutbildning samt fritidsaktiviteter, rekreation och hälsa.

Det har inte gjorts någon uttömmande bedömning av sådana vinster i EU, men vissa mer allmänna undersökningar av vinsterna med att bevara vårt naturarv tyder på att de kan vara betydande. En grov uppskattning av alla vinster, problem och avvägningar kan visa hur ett Natura 2000-område kan bli en drivkraft för hållbar utveckling i den lokala ekonomin och bidra till de lokala landsbygdssamhällenas överlevnad. En aktiv diskussion av dessa frågor med alla berörda parter är en förutsättning för att man skall lyckas inrätta Natura 2000-nätet och integrera det i ett större socioekonomiskt sammanhang i ett utvidgat EU.

3. EN RAM FÖR GEMENSKAPENS FINANSIERING

Det finns flera skäl till att EU i vissa fall bör bidra till finansieringen av Natura 2000. För det första får hela unionen del av vinsterna med en ökad biologisk mångfald, medan det är de medlemsstater som har den mest varierade och rika biologiska mångfalden och följaktligen flest skyddade områden som får stå för kostnaderna. Detta påpekas också i skälen i habitatdirektivet. För det andra torde det med tanke på integrationen av miljöhänsyn i regional-, jordbruks- och landsbygdsutvecklingspolitiken också vara rimligt att dessa politikområden bidrar till finansieringen av Natura 2000 i form av en kombinerad användning av EU:s tillgängliga finansieringsinstrument. Man bör inte glömma att Natura 2000 har stor betydelse inte bara för EU:s miljöpolitik, utan också för regional-, jordbruks- och landsbygdsutvecklingspolitiken.

¹¹ Europeiska kommissionen (2003): "Using natural and cultural heritage to develop sustainable tourism in non-traditional tourism destinations".

Expertgruppens rapport omfattar tre möjligheter till medfinansiering:

- Användning av EU:s befintliga finansieringsinstrument (i synnerhet fonden för landsbygdsutveckling, strukturfonderna, Sammanhållningsfonden och Life-Natur).
- Utökning och uppgradering av Life-Natur så att det kan fungera som det huvudsakliga finansieringsinstrumentet.
- Inrättande av ett nytt finansieringsinstrument som är särskilt avsett för Natura 2000.

Många intressegrupper oroar sig för att de nuvarande finansieringsinstrumenten inte har tillräckligt stor räckvidd och täckning för att möjliggöra en tillräcklig medfinansiering av Natura 2000. De hittillsvarande erfarenheterna visar att användningen av de befintliga instrumenten har sina begränsningar. I följande avsnitt skall vi kortfattat redogöra för erfarenheterna av befintliga medfinansieringsmekanismer, innan vi går vidare och tittar på de framtida alternativen.

3.1. Gemenskapens medfinansiering av Natura 2000 – rättslig grund

I habitatdirektivet (se bilaga 2 till detta meddelande) sägs uttryckligen att det finns behov av stöd från gemenskapen till förvaltningen av Natura 2000 genom medfinansiering från gemenskapens finansiella instrument. Nätet kan annars komma att utgöra en stor ekonomisk börda för medlemsstaterna, särskilt för de medlemsstater som har en hög koncentration av arter och livsmiljöer av gemenskapsintresse. Såsom framgår av tabell 1 i bilaga 1 till detta meddelande finns det klara skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller i vilken utsträckning de har föreslagit områden som skall ingå i Natura 2000. Enligt artikel 8 skall en medlemsstat därför på begäran ha möjlighet att erhålla medfinansiering från gemenskapen av åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för livsmiljöer och arter i de särskilda bevarandeområden (SAC) som utsetts. I artikel 8 anges emellertid inte uttryckligen vilka typer av gemenskapsfinansiering som skulle kunna användas för detta ändamål.

Medlemsstaterna har använt en rad olika EU-finansieringskällor för att medfinansiera vissa kostnader i samband med skötseln av de områden som föreslagits eller utsetts till Natura 2000-områden (bilaga 5). Hittills har de använt strukturfonderna (särskilt ERUF, utvecklingssektionen vid EUGFJ i vissa regioner samt initiativen Interreg och Leader), Sammanhållningsfonden, garantisektionen vid EUGFJ (för finansiering av landsbygdsutvecklingsåtgärder inklusive stödåtgärder) och Life (särskilt Life-Natur).

3.2. EU:s finansieringsinstrument – den nuvarande medfinansieringen

Dessa fonder har gjort det möjligt att stödja förvaltningen av Natura 2000 och nödvändiga investeringar i samband med nätet (i bilaga 6 redovisas möjligheterna att finansiera Natura 2000 inom ramen för bestämmelserna om utveckling av landsbygden). Medan EU har tillhandahållit finansiering har ansvaret för genomförandet av Natura 2000 legat på medlemsstaterna. I samband med finansieringsprogrammen har medlemsstaterna följaktligen beslutat hur de i större utsträckning skall kunna integrera Natura 2000 med sina strategiska planeringar, strukturella program eller landsbygdsutvecklingsprogram och andra utvecklingsinitiativ såsom Leader och Interreg eller Sammanhållningsfonden.

Medlemsstaterna har utnyttjat dessa möjligheter på olika sätt, och det av två olika skäl. För det första är inte alla finansieringsinstrument (t.ex. Sammanhållningsfonden) och resurser

(Mål 1-områden) tillgängliga för alla medlemsstater. För det andra har medlemsstaterna i fråga om alla instrument full frihet att föreslå program som återspeglar deras egna strategiska metoder och utvecklingsprioriteringar. Att finansiera Natura 2000 har därför varit en möjlighet, men inte en skyldighet.

Hittills har främst medlemsstater med regioner som får Mål 1-stöd tagit med åtgärder för förvaltningen av Natura 2000-nätet i sina program. Finansieringen i dessa regioner har motiverats av Natura 2000-nätets relativt stora täckning, regionens ekonomiska situation och dessa utgifters bidrag till regionens utveckling. Vissa länder (t.ex. Grekland och Portugal) har haft en programinriktning som har gjort det möjligt för dem att förvalta Natura 2000 genom att stödja projekt som både syftar till att stödja administration, skötsel och infrastruktur och till att tillhandahålla information. Andra länder har haft problem med att utforma och välja de lämpligaste åtgärderna i sina operativa program på det regionala planet (t.ex. Italien). Detta visar att det krävs en omsorgsfull strategisk planering med en tydlig programinriktning. De resurser som är tillgängliga för landsbygdsutveckling har hittills bara använts av några få medlemsstater. Vissa tyska förbundsstater och italienska och spanska regioner har utnyttjat bestämmelserna i artikel 16 i förordning 1257/1999 i sina regionala utvecklingsplaner. Andra länder (t.ex. Spanien, Förenade kungariket, Tyskland, Grekland och Österrike) har valt att utforma miljöåtgärder inom jordbruket som är särskilt inriktade på behoven i deras Natura 2000-områden. Det finns också andra miljöåtgärder inom jordbruket som stöder användning av miljövänliga metoder i Natura 2000-områden (t.ex. ekologiskt jordbruk, jordbruk som främjar integrerat växtskydd osv.). Det finns dock få uppgifter från medlemsstaterna om hur stor areal jordbruksmark med miljöstöd (inte särskilt inriktat på Natura 2000-områden) som ingår i de befintliga Natura 2000-områdena.

Sådant som är möjligt i vissa medlemsstater, där man har tillgång till tillräckliga finansiella resurser, kan vara svårare att genomföra i andra medlemsstater. Dessutom är alla de viktigaste fonderna och initiativen förenade med begränsningar, t.ex. att de endast är avsedda för vissa regioner eller länder (Sammanhållningsfonden) och för vissa skötselåtgärder, program och mottagare (ERUF och EUGFJ). De ändringar av den gemensamma jordbrukspolitik som gjordes genom 2003 års reform har, tillsammans med de förslag om EU:s nya sammanhållningspolitik som nyligen har lagts fram av kommissionen, ökat möjligheterna att medfinansiera Natura 2000. Det återstår att se hur medlemsstaterna kommer att ta till vara dessa möjligheter i sina program och planer för nästa budgetperiod.

4. SLUTSATSER OCH FORTSATT ARBETE

Skyddet av Europas biologiska mångfald är inne i ett kritiskt skede. Europeiska rådet kom vid sitt möte i Göteborg överens om att hejda förlusten av Europas biologiska mångfald fram till 2010. De rättsliga och politiska ramarna har fastställts och medlemsstaterna har utsett skyddade områden som skall ingå i Natura 2000-nätet. För att man skall kunna nå det mål som fastställdes i Göteborg krävs emellertid en effektiv skötsel av områdena.

Man måste välja mellan att integrera finansieringen av Natura 2000 med gemenskapens andra berörda politikområden eller att sköta den via en fristående fond. Samrådet med

medlemsstaterna och berörda parter¹² visade att det råder delade meningar i denna fråga. Flertalet medlemsstater var för en integration, medan de berörda parterna föredrog en särskild fond för Natura 2000. Trots de begränsningar som nämns ovan anser kommissionen att integration är ett bättre alternativ, och det av följande skäl:

- Man kan på så sätt säkerställa att förvaltningen av Natura 2000-områdena blir en del av EU:s generella markanvändningspolitik. Jordbruk i Natura 2000-områden kommer således att omfattas av det ekonomiska stöd som tillhandahålls inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik och av det strukturstöd som är en del av politiken för landsbygdsutveckling och regional utveckling. Tack vare denna komplementära inriktning, där Natura 2000-områdena ses som en del av ett större politiskt sammanhang, kommer nätet att kunna spela en viktig roll för att skydda Europas biologiska mångfald.
- Medlemsstaterna kommer att kunna fastställa prioriteringar och utarbeta strategier och åtgärder som speglar deras nationella och regionala särdrag.
- Man kan undvika överlappning mellan gemenskapens olika finansieringsinstrument, och de administrativa problem och transaktionskostnader som skulle uppkomma vid en sådan överlappning.

Som en del av det kommande lagstiftningspaketet om den framtida budgetplanen kommer kommissionen därför att föreslå att medlemsstaterna skall ha rätt till medfinansiering av viss verksamhet i Natura 2000-områden från en rad befintliga instrument.

I ett nyligen offentliggjort meddelande, *Bygga en gemensam framtid*¹³, där kommissionen presenterar sin strategi för nästa budgetperiod, visar den också sitt engagemang för Natura 2000. Kommissionen anger där att politiken för landsbygdsutveckling efter 2006 bör inriktas bland annat på

- att förbättra miljön och landsbygden genom stöd till fysisk planering, inklusive medfinansiering av åtgärder för landsbygdsutveckling kopplade till Natura 2000-områden.

Till den viktiga verksamhet som ingår i miljöprioriteringarna för perioden 2006–2012 hör bland annat

- att utveckla och genomföra Natura 2000-nätet för att bevara den biologiska mångfalden i EU, samt genomföra åtgärdsplanerna för biologisk mångfald.

För att uppnå dessa mål måste man vid den kommande översynen av förordningen om utveckling av landsbygden lägga fram förslag som förbättrar möjligheterna att främja och medfinansiera landsbygdsutvecklingsåtgärder i samband med genomförandet av Natura 2000, bl.a. skötsel av områden som utgörs av jordbruks- och skogsmark, och se till att medlemsstaterna utnyttjar dessa möjligheter. Inom EU:s sammanhållningspolitik, som

¹² En rapport om samrådet om finansieringen av Natura 2000 finns på följande webbadress: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/financing_natura_2000/index_en.htm

¹³ Kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet – *Bygga en gemensam framtid* – Politiska utmaningar och budgetmedel i ett utvidgat EU 2007–2013, KOM(2004) 101 slutlig.

genomförs genom Sammanhållningsfonden och strukturfonderna, är det redan i dag möjligt att stödja infrastrukturinvesteringar i Natura 2000-områden i samband med nationella, regionala och gränsöverskridande satsningar inom ramen för miljöprojekt och miljöprogram, under förutsättning att investeringarna bidrar till regionens övergripande ekonomiska utveckling. Kommissionen kommer att bibehålla denna möjlighet i sitt förslag till ändring av strukturfonderna och Sammanhållningsfonden¹⁴ och kommer så småningom att ge riktlinjer för hur åtagandet från Europeiska rådets möte i Göteborg skall fullgöras. Förutom finansieringen från fonden för landsbygdsutveckling och strukturfonderna kommer någon typ av stöd för Natura 2000-nätet också att ingå i förslaget om det finansiella instrumentet för miljön. Denna finansiering kommer att spela en viktig roll för stödet till åtgärder som utbyte av bästa metoder, kommunikation och medvetandehöjande åtgärder.

Enligt planerna kommer därför gemenskapen – i första hand genom struktur- och landsbygdsutvecklingsfonderna – att ställa omfattande medfinansiering till förfogande för genomförandet av Natura 2000. Det är emellertid inte möjligt att fastställa ett mål för nivån på denna finansiering, eftersom de slutliga utgifterna kommer att bero på hur Natura 2000 prioriteras i de enskilda medlemsstaternas program. Kriterierna för tilldelning av stöd kommer att anges i var och en av dessa förordningar och de allmänna reglerna för varje fond kommer att tillämpas.

Kostnadsuppskattningarna måste förfinas ytterligare och det är nödvändigt att utarbeta nationella genomförandeprogram för att gemenskapens medel skall kunna användas på ett effektivt sätt. Medlemsstaternas nuvarande arbete med skötselplaner för Natura 2000-områdena kommer troligen att bidra till bättre kostnadsuppskattningar.

När man integrerar finansieringsbehoven för Natura 2000-nätet med andra politikområden på det sätt som beskrivs i det här meddelandet är det viktigt att se till att detta resulterar i en finansiering som är tillräcklig för att garantera att målen för nätets uppnås. Kommissionen kommer därför att uppmuntra medlemsstaterna att beakta Natura 2000-nätets behov när de utarbetar sina program för de olika fonderna. Kommissionen kommer också att överväga att ge ut mer detaljerade riktlinjer för hur dessa fonder kan användas för att stödja Natura 2000-nätet.

Vilken typ av medfinansiering kommer gemenskapen att ställa till förfogande för Natura 2000 i framtiden?

Det är inte möjligt att på förhand ange några exakta belopp för den årliga medfinansieringen av Natura 2000-områden från 2007 och framåt, eftersom medlemsstaterna och regionerna själva får avgöra hur de vill tillgodose de egna områdenas behov när de upprättar sina nationella och regionala program inom ramen för olika fonder. Eftersom situationen skiljer sig åt i olika medlemsstater anser kommissionen inte att det skulle vara lämpligt att fastställa bestämda belopp för varje fond.

Det är därför inte möjligt att på förhand ange hur stor andel av de uppskattade kostnaderna för Natura 2000 enligt detta meddelande som kan komma att medfinansieras av

¹⁴ En ny möjlighet till medfinansiering kan komma att skapas genom kommissionens förslag om ett nytt finansiellt instrument för gränsöverskridande samarbete över gemenskapens yttre gränser.

gemenskapens budget. Följande exempel, som grundas på erfarenheterna från perioden 2000–2006, visar emellertid hur det föreslagna systemet skulle kunna fungera.

Medfinansieringsgraden i de specifika fall som kan komma att omfattas av EU-finansiering kommer att fastställas i varje förordning och kommer att variera (nuvarande maximistöd varierar mellan 50 och 85 %). Om man för enkelhetens skull antar att gemenskapens medfinansiering uppgår till 50 % och att medlemsstaterna står för resterande 50 % av kostnaderna, skulle detta innebära att gemenskapen bär hälften av de uppskattade kostnaderna. Eftersom det råder osäkerhet om de exakta utgifterna, kan man anta att omkring 500 miljoner euro kommer att anslås varje år inom ramen för landsbygdsutvecklingsåtgärder till stöd för förvaltningen av Natura 2000. Till följd av EU:s utvidgning och medlemsstaternas slutförande av arbetet med att utse områden, väntas denna siffra stiga avsevärt under de närmaste åren. Det exakta beloppet beror emellertid på vilka val medlemsstaterna gör i sina planer för utveckling av landsbygden. Motsvarande siffror finns inte att tillgå för strukturfonderna, så det är i nuläget inte möjligt att göra en liknande uppskattning. Andelen miljöprojekt i strukturfonderna är emellertid betydande och i vissa medlemsstater avsätts redan stora belopp för naturvård.